

Per mail
Aan de colleges van de deelnemende gemeenten van
de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum : 25 februari 2026
Ons kenmerk : 2026-008
Zaaknummer :
Contactpersoon : H. Tiemens
Mailadres : Harriet.tiemens@gmr.nl

Onderwerp: aanbieding evaluatierapport

Geachte collegeleden,

Op 2 december is het evaluatierapport regionale samenwerking verstuurd met de vraag om hierop te reageren en de uitdrukkelijke uitnodiging om mee te denken over de ontwikkeling van de regionale samenwerking in de komende jaren. Alle gemeenten hebben op deze oproep gereageerd, dank daarvoor!

Op 11 februari jl. heeft het algemeen bestuur het evaluatierapport vastgesteld. Het algemeen bestuur concludeert op basis van de uitgevoerde evaluatie dat samenwerking van de 17 gemeenten in de GMR steeds meer loont. Door de in 2021 gestarte versterkte samenwerking is de regio steeds meer zichtbaar geworden, krijgen we samen en met onze partners steeds meer voor elkaar voor de inwoners en bedrijven in onze regio. In de vijf jaar is een stevige basis ontstaan om te werken aan een balans tussen de druk die is ontstaan op de regio en de zorg voor de natuurlijke omgeving, kortom "Meer landschap, Meer stad".

Het algemeen bestuur heeft tijdens haar vergadering ook kennisgenomen van de reacties van de colleges. De ontvangen reacties hebben niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen in het rapport. Er zijn wel waardevolle suggesties voor de toekomstige samenwerking door gemeenten meegegeven. Een totaaloverzicht van de reacties is bij de AB stukken van 11 februari jl. te vinden. Hierna een opsomming van de meest voorkomende suggesties waar wij, samen met colleges, gemeenteraden en onze partners, de komende jaren aan kunnen gaan werken.

1. Aandacht voor een gedragen samenwerking (van beleid naar uitvoering)

De eerste jaren na de oprichting van de Groene Metropoolregio (GMR) werden de tijd en de energie vooral gestoken in elkaar vinden, opgaves definiëren en programma's opstellen. Dergelijke strategische activiteiten en denkkracht blijven belangrijk (bijvoorbeeld het herijken hiervan aan de hand van nieuwe ontwikkelingen), maar nu ligt de nadruk op het daadwerkelijk gaan uitvoeren, concreter en specifiekter worden en de diepte induiken. Dit vraagt om meer 'doekracht'.

Suggestie: neem in de overdracht naar nieuwe colleges expliciet het gesprek op hoe de regionale samenwerking ook in de uitvoeringsfase gedragen en haalbaar blijft voor alle gemeenten. Verken daarbij wat nodig is om gemeenten, en in het bijzonder kleinere gemeenten, te ondersteunen en te ontzorgen bij de uitvoering.

2. Regie en afstemming regionale samenwerking

De regionale samenwerking vindt plaats op meerdere plekken en rond verschillende thema's (gemeenten, provincie, The Economic Board (TEB) en GMR). De praktijk laat zien dat dit vraagt om heldere regie en afstemming om overlap en bestuurlijke drukte te voorkomen. Voorbeelden zijn: o de

Regionale Investeringsagenda: wie voert hier de regie en hoe vindt afstemming plaats? Opgaven rond een 'gezonde economie': wanneer ligt een onderwerp op tafel bij TEB en wanneer bij GMR?

Suggestie: leg in de overdracht naar nieuwe colleges duidelijke afspraken vast over rolverdeling en afstemming tussen GMR en TEB. Daarnaast is het wenselijk om ook binnen de GMR de governance te verduidelijken: welke thema's worden op welke bestuurlijke tafel behandeld, en met welke portefeuillehouders? Dit voorkomt dat dezelfde thema's op meerdere tafels terugkomen met dezelfde bestuurders. Ook het samenspel met de subregio's en verbinding met uitvoeringsorganisaties vraagt aandacht.

3. Inzetten op verstevigen regionale positie en lobby

Het realiseren van regionale doelen vraagt samenwerking met Rijk en provincie. GMR, TEB en gemeenten als Arnhem en Nijmegen stemmen hun lobby al beter af, onder meer via Lifeport. Als één regio optreden biedt voordelen: het geeft Rijk en provincie een overzichtelijke en consistente regionale agenda.

Suggestie: stel na de gemeenteraadsverkiezingen een bestuurlijk gedragen gezamenlijke lobbyagenda vast en treed meer als één regio naar buiten.

4. Aandacht voor bestuurskracht, financiële draagkracht en toekomst van gemeenten

De bestuurlijke toekomst van gemeenten (zoals mogelijke herindelingen of fusies) en de financiële draagkracht bij sommige gemeenten spelen een belangrijke rol bij de mogelijkheid tot actieve deelname en financiële bijdrage aan de samenwerking. Dit resulteert bij enkele gemeenten tot het niet meer deelnemen aan bijvoorbeeld TEB. Dit heeft invloed op de regionale samenwerking.

Suggestie: het is van belang dat binnen de GMR (DB en AB) structureel aandacht wordt besteed aan de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de voortgang van de samenwerking. Verken hoe de GMR-gemeenten in de komende jaren bij deze uitdagingen kan ondersteunen.

5. Actieve deelname aan de regio

Belangrijke keuzes worden steeds vaker regionaal voorbereid en beïnvloed, zeker nu de samenwerking verschuift van plannen maken naar uitvoeren. Daarom is actieve en proactieve deelname aan onze regionale samenwerking van belang.

Dat vraagt bereidheid om verder te kijken dan de eigen gemeente. Regionale samenwerking maakt opschaling mogelijk en helpt om grotere ambities, bijvoorbeeld in de woningbouw, te realiseren dan een gemeente op zichzelf kan. Tegelijkertijd ligt hier een spanningsveld tussen de bevoegdheden en positie van de raad en de regionale samenwerking.

Suggestie: ontwikkel samen met gemeenten een strategie ter versterking van de regionale mindset van zowel colleges als raden.

6. Betrokkenheid gemeenteraden

Er is onvoldoende rekening gehouden met zorgen van (een aantal) gemeenteraden over hun beperkte betrokkenheid en het ervaren gebrek aan transparantie in sommige besluitvormingsprocessen. Dit speelt vooral bij bestuurlijke afspraken met het Rijk of de provincie. Het speelt ook bij beleidsdocumenten die samen met andere overheden, TEB en maatschappelijke partners worden opgesteld. Dit roept vragen op over hoe gemeenteraden hun kaderstellende en controlerende rol effectief kunnen vervullen.

Suggestie: raden zijn logischerwijs primair lokaal georiënteerd en we roepen u op om aandacht te blijven besteden aan het betrekken van de raden bij de GMR. Wat daarbij helpt is dat de ingezette zoektocht naar hoe we de raden verdergaand ook op inhoud kunnen committeren, gecontinueerd wordt. Het doel hiervan is om meer gezamenlijkheid op inhoudelijke uitgangspunten te creëren. Als het regionale commitment niet vooraf is gecreëerd, wordt vaak in een latere fase aangegeven dat iets lokaal niet uitkomt. Gemeentegrens overstijgend besturen, de ontwikkeling van een cultuur van geven en nemen en het bespreekbaar maken en beslechten van schuarpunten zijn daarbij belangrijke aspecten net zoals het inzichtelijk maken en helder communiceren over de resultaten van de GMR voor inwoners en leefomgeving. Raadsleden inhoudelijk meenemen is mogelijk en nuttig en ook subregionale bijeenkomsten blijken nuttig.

Tot slot is nog opgemerkt dat er meer duidelijkheid gewenst is over de rolverdeling tussen de RAC (raadsleden) en het DB en AB (collegeleden). De RAC heeft geen inhoudelijke advies- of beslissingsbevoegdheid; inhoudelijke invloed van raadsleden verloopt uitsluitend via gemeenteraad en college. Voor raadsleden blijft de enige effectieve route om kaders te stellen: onderwerpen tijdig agenderen en via zienswijzen of amendementen invloed uitoefenen. Hiervoor is adequate informatie van het eigen college en de GMR van belang. Verwezen wordt naar de spelregels in het Informatieprotocol dat nu bij de gemeenteraden ligt om een zienswijze.

Conclusie

Met deze suggesties kunnen we de komende jaren vooruit. Met een aantal suggesties kunnen we direct na de verkiezingen aan de slag en daarmee onverminderd werken aan de uitvoering van de huidige regionale agenda die loopt van 2025 tot en met 2028.

In 2027 maken we met goed ingewerkte colleges en gemeenteraden de nieuwe regionale agenda 2028-2031 en gaan in 2028 hiermee aan de slag.

Een afschrift van deze brief hebben wij verstuurd naar de gemeenteraden en de Regionale Agendacommissie.

Met vriendelijke groet,

Namens het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

Drs. H.M. F. Bruls

Voorzitter

Drs. H. Tiemens

Secretaris

i.a.a.: algemeen bestuur, regiocoördinatoren, gemeenteraden, secretaris RAC